

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe un jum. . 12 «
 Pe o lună . 2 «
 Nrul de Duminică
 Pe un an . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Miksa utca 2—3.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se ina-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

„Do ut des“.

De Ioan Slavici.

»Îți dau, ca să-mi dai« era gândul, din care porniau străbunii noștri de pe țărmurile Tibului când era vorba să între la învoială în vre-o »daraveră« privată. În mai fericită Ungarie gândul acesta s'a păstrat și pentru învoielile privitoare la afacerile publice: »Dau, ca să dai« îi zic statului partidele așa numite naționale maghiare — când li-se cere să-și dea învoirea pentru satisfacerea trebuințelor neapărate ale monarhiei.

Am zis de mult și am zis-o foarte adeseori, că sunt fie amăgiți, fie amăgitori cei ce spun că românii din regatul ungar au să se lupte cu concetățenii lor unguri, care n'au nici ei o soartă mai bună decât ceilalți nenorociți cetățeni ai patriei lor. Nu, — lupta e purtată contra campaniilor de exploatare, care la 1906 s'au cartelat, ca să împartă între ele beneficiile vieții comune. Acela, care nici până în ziua de azi n'a ajuns s'o înțeleagă aceasta și tot îi mai face pe unguri vinovați de suferințele românilor, sunt orbi și neînțelegători.

E veche și bine lămurită procederea campaniilor ce se prezintă în viața publică a țării ca partide politice.

Știm cu toții, că bătrânul Coloman Tisza era în tinerețele sale cel mai strașnic luptător pentru uniunea personală. El s'a făcut însă tot atât de strașnic susținător al dualismului. »Dau tot, — a zis el, — și delegați, și cvotă, și contingent pentru oștire, dar în schimb să ne dați puțința de a ne

face prin nesocotirea legilor și prin abuz de putere noi și slugile noastre singuri stăpâni în regatul ungar.«

Gândul lui era numai să-și asigure stăpânirea pentru sine și pentru cei întovărășiți cu dânsul, dar ungarilor, de al căror sprijin avea nevoie, le spunea, că după ce va fi »strivit« pe români, pe germani și pe slavi, va impune independența statului național maghiar.

I-s'a dat puțința de a stăpâni fiindcă se știa, că nu va fi în stare să »strivească« pe români, pe germani și pe slavi. Văzându-se dar amăgiți, ungurii s'au depărtat din ce în ce mai mult de el și s'au adunat tot mai număroși sub steagul lui Kossuth, care stăruia asupra uniunii personale. În cele din urmă Coloman Tisza nu se mai putea susține decât obținând din când în când câte o concesiune, prin care se salvau aparențele independenței ungare, momeli deșerte pentru amăgirea poporului unguresc.

Criza de azi s'a pornit în ziua când Coloman Tisza nici așa n'a mai putut să se susțină... De atunci și până azi nici un guvern n'a mai putut să se susțină fiindcă nici una dintre campaniile de exploatare nu era decât de puternică pentruca să-și asigure puterea, și partidul lui Kossuth, ajuns sub conducerea întâiului născut pentru unguri al marelui Tată, a crescut mereu și a ajuns în cele din urmă la putere covârșitoare.

Tocmai acum a ieșit însă și mai învederat la iveală, că acest partid e și el tot numai o tovărășie de vânători de beneficii, și Kossuth, fiul, e și el, ca odinioară, Coloman Tisza, gata să zică: »Dau tot, dar

să-mi lăsați puțința de a-mi asigura pentru mine și pentru ai mei puterea«.

Sunt mari de tot și amare afară din cale desamăgirile, prin cari au trecut ungurii la 1906 când cei mai îndârjiți »Curuți« au primit și ei sarcina de a lua parte la conducerea afacerilor publice pe baze dualiste. Mai mari și mai amare le-au fost însă amăgirile când i-au văzut luând parte la delegațiuni și dând tot cecece li-s'a cerut — pentruca să poată lua parte la împărțirea beneficiilor.

Azi ei simt c'au ajuns în doaga lui Coloman Tisza: au majoritatea în dietă, dar au pierdut-o în țara desamăgită.

Stăruie dar să ieie ei singuri puterea pentru ca să mai poată amăgi lumea obținând pe ici pe colo câte un crâmpeiu de concesiune națională: sunt gata să deie tot ceea ce li-se cere, dar nu li-se mai dă nimic.

Se poate că se vor mulțami cu reforma electorală propusă de contele Andrassy, prin care românii, germanii și slavii sunt scoși și pe viitor din viața publică a regatului ungar. Acesta însă pentru unguri e un dar danaic, căci prin reforma născocită de contele negru poporul unguresc nu câștigă nimic, ci rămâne la discrețiunea celor ce știu să pună mâna pe putere. Cu asemenea lege electorală poate să stăpânească în Ungaria după toate formele constituționale și Fejérváry, și Khuen-Héderváry, ba chiar și un alt Bach.

Dacă ungurii cei adevărați nu se vor desmetici nici acum, nu românii, nici germanii, nici slavii din regatul ungar vor avea să se căiască.

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Cântece populare.

— Din jurul Aradului. —

*Firea-i taică-afurisit
 Ce noroc mi-ai fost găsit:
 Eu tânără ca roua,
 El bătrân ca dumneata.
 Taica meu s'a lăcomit
 La casă și la pământ,
 La o boghie de fân
 Și m-o dat după bătrân,
 La măr roșu din ulțoi
 M-o dat după văduvoi.
 Aș purta vara păpuși
 El are trei-patru prunci;
 Aș purta vara cercei
 El țipă dinți de ai răi;
 Ași purta vara mărgel
 El țipă dinți și mușele.*

*Latră câinii la poiată
 C-or mâncat lupii o fată
 Las' so mănca că-i de vină:
 Umbli noaptea prin grădina
 Prin grădina printre flori
 Și dă gură la feciori.*

Descoperiri științifice.

Unde magnetice dela soare la pământ.

Într'una din sălile Universității din Roma, zilele trecute profesorul astrofizic american G. E. Hale a ținut o conferință foarte importantă. La această conferință a asistat un public foarte numeros căci în afară de publicul științific roman, au luat parte o mulțime de savanți cari se găseau la Roma cu ocazia Congresului internațional al Academiiilor.

Profesorul Hale este directorul observatorului Monte Wilson și toată activitatea sa științifică și-a dedicat-o studiului soarelui. Cu toate că este tânăr, lucrările lui Hale îl pun în rândul marilor cercetători ai cosmografiei.

Observatorul Monte Wilson care este înzestrat cu mijloacele de cercetare cele mai noi, s'a ridicat sub înțeleapta conducere a lui Hale cu fondurile date de acel mecenat american Andrew Carnegie. În vârful muntelui Wilson, departe de orice locuință, observatorul este cu totul izolat și multe dificultăți a trebuit să învingă până să-l vadă ajuns la starea de azi: între altele s'a făcut o stradă, tăiată în stâncă, care duce până în vârful muntelui Wilson.

Ajutat de toate mijloacele de cercetare de cari dispune, în observator, Hale a putut să lărgească câmpul cunoștințelor noastre în materie de fizică solară, știință care, cum a spus o Hale însuși, a

fost mult dezvoltată de italienii Pietro Tacchini și preotul Angelo Secchi.

Ce a continuat mai mult să facă celebru pe Hale este rezultatul ultimelor sale cercetări asupra naturii și proprietăților petelor solare, cercetări cari l-au condus la niște concluziuni de o foarte mare valoare științifică și cari deschid un nou orizont părerilor noastre asupra multor fenomene de fizică cosmică și mai ales asupra fenomenelor de magnetism terestru.

Toți știm, că pe discul luminos al soarelui se văd pete întunecate, cari apar și dispar. S'a vorbit mult asupra naturii și asupra originii acestor pete și s'a cercat să se facă o apropiere între ivirea acestor pete și fenomenele magnetice terestre, numite furtuni magnetice.

Dacă se observă cu atenție petele solare, se vede că uneori, ele se învârtesc ca un vârtej. Preotul Secchi observase acest lucru curios și făcuse chiar un desen al unei pete. Ca să ne facem o idee vagă de felul acestor pete, ne putem închipui vârtejul ce se face într'un pahar cu apă, în care învârtim repede e linguriță.

Cauza care provoacă aceste vârteje, nu se poate încă preciza bine, dar s'a putut calcula — în unele cazuri — înțalpa cu care se învârtesc aceste pete.

Pentru a ajunge la acest rezultat a trebuit o întâmplare neprevăzută. Hale, observând una din acele pete solare văzu că apare pe marginea ei o pată mică, un punct, care se mișca descriind o curbă împrejurul petei celei mari. Natural că

Alegerea din Téth. Ieri s'a ținut alegerea pentru cameră în cercul Téth. și s'a ales deputat cu unanimitatea voturilor independistul Csemez István.

Lupta pentru Triest. Intre italieni și guvernul austriac a început o luptă surdă pentru stăpânirea orașului Triest. Acest puternic centru economic și cultural al italienilor este obiectul de invidie al slovenilor (croați și ei) cari vor să-l cucerească. Guvernul austriac îi sprijinește pe pe ascuns căci voiește de-o parte să slăbească mișcarea italiană care are caracter iredentist, de altă parte fiindcă pregătește prin croatizarea Triestului crearea statului sud-slav. În felul acesta alegerile pentru dieta Triestului au avut un interes deosebit. Au fost candidați afară de italienii naționaliști și socialiști și sloveni ba chiar și un neamț. Nici un partid nu a obținut însă majoritatea și în toate cercurile se vor face balotagii.

În același timp proiectul pentru crearea unei universități italiene la Triest se zăbovește de către guvernul austriac tot pentru motivele mai sus arătate, deși chiar partidele germane s'au declarat pentru înființarea ei la Triest.

Situația politică.

Politicianismul unguresc ne joacă pe ficcare zi o comedie. Ieri se vestea cu zgomot, că M. Sa are să vie cât mai curând la Budapesta să rezolve criza. Astăzi se desminte și știrea asta, cum se desminte și zvonul despre o întâlnire a contelui Tisza cu prințul de coroană. Pentru ca să dovediască lumii, că ei se îngrijesc de soarta popoarelor din țară, și să tem de o întindere a crizei, pe care ei singuri în lăcomia lor, au stîrnit-o, spuneau că M. Sa, ascultând de rugămintele lor, va veni să facă pace. Și de cumva nici încercarea asta nu va răuși, să se știe, că nu ei sunt de vină, ci contele Tisza, care are întrevederi tainice cu prințul de coroană și se pune astfel în calea aspirațiilor »naționale«. Așa să spunea, ieri, pentru că nu era altceva de spus, și pentru că politicienii din Budapesta au nevoie de paravane, cari să le ascundă slăbiciunile. Iar azi oficiosul, care de câteva luni n-are alta slujbă, desminte. Acesta-i

era vorba de parte de materie incandescentă, de o natură diferită decât materia incandescentă a petei celei mari și care se învârtea în vârtejul petei, tocmai cum o bucăciță de lemn s'ar învârti împreună cu un vârtej de apă. În chipul acesta Hale a putut calcula iușeala cu care se învârtește pata, și rezultatul a fost: 100 kilometri pe secundă.

Ajuns la acest punct Hale a făcut următorul raționament: masa internă a soarelui este compusă din materii incandescente, probabil în stare fluidă; însă corpii incandescenti au emanații continue de electricitate negativă. Aceste emanații electrice își au locul în petele soarelui și cum orice emanație electrică dă naștere unui câmp magnetic, deci petele solare sunt sediul de câmpuri magnetice.

Rămânea să se puie în evidență aceste câmpuri magnetice, și lui Hale îi revine meritul acestei descoperiri.

Se știe — după demonstrațiile făcute de fiziicianul olandez Zeeman — că un câmp magnetic influențează asupra naturii lumii expuse acțiunii sale. Dacă petele solare sunt emanatorii de trupuri magnetice, atunci cu o operație foarte delicată (expusă de Zeeman în scrierile sale) se poate constata acest fenomen în fotosfera solară.

cuprinsul actului prim al comediei, care ni se joacă astăzi.

Actul al doilea. Partidul independist va adresa alegătorilor un manifest, prin care își va preciza încă odată atitudinea. Va spune prin acest manifest, că dacă va ajunge la putere va înființa banca autonomă și va legifera votul universal. Având majoritate în cameră, independiștii nu-și pot închipui că se va putea rezolvi criza fără ei. Iar dacă M. Sa va avea îndrăzneala să numiască un guvern 67-ist, ei vor începe obstrucția, și va fi vai și amar de guvernul M. Sale. Cum adevărat? Ei sunt astăzi în majoritate, prin urmare nu-și pot închipui alt guvern, decât independist, dar se poate totuși ca M. Sa să numiască un guvern din sânul celorlalte partide. În cazul acesta ei, majoritatea, vor porni obstrucția... Va să zică, se tem, că nu vor ajunge la putere? Și cu toate acestea își pot închipui un guvern constituțional, care să nu aibă majoritate? Dar unde s'a mai văzut un guvern constituțional fără majoritate? Și unde s'a mai văzut o majoritate, care să facă obstrucție în cameră?...

Actul al treilea. Un vicepreședinte al partidului independist — majoritatea conștie de puterile sale — declară într'un ton pesimist: Ieri am avut lungi confătuiri cu d. Kossuth. A fost vorba despre manifestul, pe care să-l aducem în discuție în conferința partidului, și n'am putut ajunge la nici o înțelegere... Situația este cât se poate de grea. Justh și Holló au împins partidul într-o strâmtoare, din care nu mai putem ieși...

Și să lasă cortina. Alegătorii pot aștepta mult și bine. În fiecare seară ei vor adormi cu iluzia, că mâine se va găsi o soluție, și li-se vor împlini dorințele...

Iar noi ne facem datoria de cronicari și însemnăm tot ce ne pare mai interesant, nu pentru că am crede în seriozitatea diferitelor combinații și »declarații«, nu. Ci vrem să se vadă cu ce mijloace curate și

În adevăr: observațiile făcute de Hale au fost încoronate de succes, căci el a putut să constate că lumina emisă de petele solare, prezenta modificări în liniile spectrale cari caracterizează existența fenomenului citat de Zeeman și că acele modificări erau demonstrative că în petele solare există emanațiuni magnetice.

Rămâne de demonstrat că Soarele este sediul unor importante fenomene magnetice cari pot să aibă multă relație cu fenomenele magnetice terestre.

Ar fi prea lung să arăt în acest foileton toate concluziunile descoperirii lui Hale. Descoperirile făcute de el, dau o altă cale și un alt orizont cercărilor în această direcțiune, și este imposibil să prevedem rezultatele ce se vor avea în această direcție.

Demonstrațiile de simpatie și de admirație ce s'au făcut ilustrului astrofizic Hale la sfârșitul conferinței sale, i-au arătat îndeajuns cum publicul inteligent italian apreciază valoarea sa științifică.

De altmintearea o mare parte din această glorie i-se cuvine și lui Carnegie, care este un mecenat al științei în lumea nouă.

Roma. Iunie 1909.

Dr. P. Robescu.

cu cât desinteres se luptă aceia, în grija cărora este lăsată astăzi o țară întreagă.

O desmințire.

Oficiosul »M. T.« scrie: Suntem autorizați să declarăm, că știrea despre venirea M. Sale la Budapesta este neadevărată. Deasemenea, nu este adevărat, că prințul de coroană se va întâlni cu contele Tisza la o vânătoare în Boemia. Archiducele se află acum la Konopist, unde va rămânea până când se va duce în România, ca să viziteze perechea regală română.

Ca o dovadă, că M. Sa n'are de gând să vie la Budapesta, este faptul, că d. Wekerle va pleca azi la Viena și mâine va fi primit în audiență la palat.

Alte combinații.

Un ziar de seara scrie: Situația politică e mai grea ca oricând. O împreună lucrare a partidelor coalizate de azi încolo este exclusă. Suntem informați că în consiliul de miniștri de ieri, dd. Wekerle și Andrássy și-au anunțat retragerea. Cu ocazia proximei audiențe, d. Wekerle va anunța demisia întregului cabinet. În astfel de împrejurări, zilele ce vor urma ne pot aduce surprize mari. Un politician 67-ist binecunoscut, al cărui nume a fost des amintit în timpul din urmă, lucrează de mult în ascuns, pentru formarea unui cabinet imparlamentar. Acest cabinet ar fi numit numai decât după ce se va dovedi, că o înțelegere cu independenșii nu se poate face. Venirea unui astfel de cabinet se prepară în ascuns, ca și cabinetul Fejérváry, despre care până în momentul din urmă nu se știa nimic.

Guvern 67-ist?

«Neue Freie Presse» scrie: Bărbații politici se nizuiesc să îndeplinească o nouă apropiere între partide. Dacă încercările lor vor răuși, va rămânea tot d. Wekerle ministru președinte. Dar probabilitatea asta e tot mai mică. De vină sunt independiștii, cari s-au înșirat sub steagul lui Just și par tot mai zgomotoși. În Viena toată lumea crede, că partidul independist nu este destul de matur pentru putere și dacă nu se va putea face fuziunea, se va numi un guvern pur 67-ist care se va lupta pe toată linia cu independiștii. E întrebarea numai, dacă acest cabinet va căpăta și ceva concesii, în care caz cu formarea lui va fi încredințat contele Andrássy. Altfel se va designa vreunul dintre politicienii neînregimentați în partide. Acesta va disolva camera și va orânduia alegeri noi...

Din România.

Audiențe Sâmbătă în 30 Mai, M. Sa regele a primit în audiență pe d. căpitan de stat major conte Carlo Papa di Costigliole, atașat militar pe lângă legațiunea Italiei, care a prezintat M. Sa're regelui anuarul armatei italiene pe anul 1909.

Solemnități. Duminecă, la orele 11, a avut loc în Slănicul din Prahova, solemnitatea punerii pietrei fundamentale a localului școlii de fete, localului primăriei, a localului Băncii populare și a bisericii catedrale Sf. Gheorghe.

Din partea prefecturii a astatat d. Emil Ionescu, directorul prefecturii, deoarece d. A. D. Anghel, prefectul județului, se afla în aceea zi invitat la castelul Peleş, împreună cu d-na Anghel.

M. Sa regele a făcut Duminecă o excursiune cu automobilul însoțit fiind de d. V. G. Morțun, ministrul lucrărilor publice, dela Sinaia la Poiana Țapului.

Plecarea I. P. S. Sale Mitropolitului Primat I. P. S. Sa mitropolitul primat Atanasie

Boalele secrete!

scurgerea, arderea, atât la bărbați cât și la femei, după cum o dovedesc scrisorile de recunoștință se vindecă foarte repede prin medicamentul „Gonotoi“. Acest medicament se bea. Prețului unei sticle 6 cor. comanda de 3 sticle cu 12 cor. se expediază franco. Se capătă pe lângă cea mai mare discrețiune dela Farmacia Salvator în Ruma nr. 1 (Slavonia).

Mironescu a plecat ieri dimineață, cu trenul de 9, în Elveția, unde-și va petrece concediul de 3 luni.

*

I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei la Tg.-Neamț. În ziua de 31 Mai I. P. S. Sa mitropolitul Moldovei și Sucevei Pimen a fost la Tg.-Neamț, unde a inspectat bisericile și mănăstirile atât din oraș cât și din împrejurimi.

*

Invățământul agricol. La ministerul instrucțiunii se lucrează la întocmirea unui regulament pentru introducerea învățământului agricol la gimnaziile și liceele din țară.

Prin acest regulament se va prevedea înființarea, la unele gimnazii a unei a cincea clase, în care se va preda numai științele referitoare la agricultură.

*

Printul Nicolae la Constantinopol. A. S. R. principele Nicolae care se află pe vaporul «Impăratul Traian» al serviciului maritim român, a sosit azi la Constantinopol, venind dela Alexandria.

«Impăratul Traian» a plecat Marți, din portul Constantinopol și a sosit la Constanța Marți seara.

*

Ministerul instrucțiunii a numit ca membri în noua comisiune istorică pe d-nii I. Bogdan, I. Onciu, Ovid Densușeanu, profesori universitari și I. Giurescu profesor la gimnaziul Cantemir.

Scrisori din București.

— Dela corespondentul nostru. —

București, 1 Iunie v. 1909.

O întâlnire cu badea Cârțan. — Expoziția dela Ateneul Român; — Machete pentru monumentul «Unirii».

Nori negrii aleargă gonți pe orizontul alburii al frumosului București. Pe străzi duruit de căruțe, durduitul unui automobil, ce tocmai pornește, aleargă din cale i oamenii grăbiți, ce vorbesc molcom, ori în gură mare, purtându-și degetul arătător pe dinaintea nasurilor; o comedie dintr'un teatru slab, în care se joacă «Lupta pentru pâine»...

În parcul din fața Ateneului stând pe o bancă mă privește cu ochi de vultur, bustul marelui Eminescu. Și eu îi arăt tainic cu umila-mi privire pletele lui de poet, fruntea lui lată, ochii păunzători ce par'că mă muștră: E ușor a scrie versuri...

La stânga lui un teiu tânăr, cu crengile în pământ, pare atât de melancolic în seara asta mohorâtă.

Izbitul unei porțițe de fier îmi întoarce privirea spre ea; niște pași de opinci târite se aud tot mai bine; ciors, ciors. Un creștin cu pletele ca lâna seină, cu barba rățezată, cu pălăria mototol subțiori, în spate cu doi saci uriași, al căror guri sunt legate de olaltă, încât formează niște desagi strajnici. El venea tăcut, aplecându-se în restimpuri după câte o bucată de gazetă, și apoi iar o arunca, bombănid ceva neînțeles.

Băieții îl întimpină cu râsul lor ștregăresc:

— Bună seara bade Cârțane!

Dar badea privește ață înainte, și-și vede de drum.

De-alungul căii Victoriei m'am dus mult în urma lui.

Cetisem acasă, că Cârțan e tratat neomeniște în țară, așa era timpul să mă încredințez, cum îl descoasă cu întrebările sergentul.

Bădicu trecea ca înfuriat pe bulevardul luminat ca ziua la amiază, încovoiat sub povara cărților. În treacănt desaga din dărăpt mai folticoasă

(grea) atinge binișor pe câte-o cucoană, — de sigur păsărică de noapte ce nu-și află soțul — și care ciripește arțăgoasă:

— *Mojicule!* etc.

Dar Cârțan ține strună, fără a băga 'n seamă. Dela o vreme mă hotărăsc să intru 'n vorbă.

...Sunt transilvănean, vezi e mult de atunci, de când ne-am mai întâlnit la Blaj...

Și spre marea mea bucurie moșneagul și-a întors capul și m'a privit cu blândeță, cu acea milă, cu care își privește părintele pe fiul rătăcit, pierdut, înstrăinat.

— Intâlnire fără de folos ce poate să facă? Înțelegi-mă?...

— De, cum nu! — și poate că nu-l înțelegem cum el dorea.

Mai mult am stat de vorbă în poarta dela cazarma de sergenți — aci-și are culcușul într'o odaie subt terasă, plină de cărți până în tavan.

Cu desagii în spinare, pe față cu păraie de sudori, îmi povestea ciobanul atât de indignat, desnădăjduit, cu ochii scânteind, muștrându-mă par'că.

— Ardealul e orb, că nu mai vede, e mort, că nu mai simte, ce se petrece în casa lui acum de zece ani încoace; rușinea veacului — preoții s'au vândut, sunt luzile ungurilor, învățătorii, finanții lor, școalele-s latrine spurcate... (În interpretare voi a fi fidel).

— Totuși Ardealul a păstrat și va păstra tradițiile strămoșești... urmă un licean alăturat lângă noi.

— Ce grăiești băiete. O! lasă-mă, dacă într'un blid cu lapte, singur bagi o b... de cal, — cum stăm cu tradiția, cu obiceiul străbun...

Ajunse vorba iarăși la școale.

— Nu i al Brașovului poetul cel mai patriot Goga? — zise liceanul.

— Auzi artă, poezie, dați-mi pace, când Ardealului i s'a săpat groapa și acu i-se pune capul pe tăietor... Vouă vă mai arde de artă!

Nu, Ardealul e pierdut! Ce vreți, îmi ard cărțile la Brașov, mă închid în temniță, și barem un singur protest, un român să mă cerceteze, din 3—4 milioane. Acum de curând duc la închisoare pe d-na Vlad, de dincolo nici un protest, a trebuit ca începutul să-l facă aici 10 mii de femei.

Nu, Ardealul e mort! și ca un nebun în accesele nebuniei i'și trăgea pletele:

— Și aici în țară dreptatea se face cu ciomagul!

Ce vrei, trei ovrei, astăzi s'au descărcat asupra unui țaran și-i cărau cu pumnii în spate, pe urmă l'au călcat în picioare... M'am dus cu el la secție și tot bietul om a fost închis!

— Va fi pus mâna pe ceva!

— Asta-i altă întrebare, așa mă înțelegi, acu mă duc să-mi deșert sacii, mi le a dat un deputat.

Peste-o clipă veni cu laibărul pe umăr.

— Toată ziua am lucrat, am cioplit niște lemne, vreu să-mi fac o leacă de colibă.

Am mai vorbit multe cu badea Cârțan.

La despărțire mi-a zis:

— Azi când vorbesc cu un ministru nu-i mai zic, «Griji, unde-și repede privirea Mihai-Viteazul».

Dacă ar putea sări de pe soclu, spre ce țară și-ar lua calea?... Ardealul câștigă și el prin luptă bărbătească independința sa, și n'aștepte nimic de aci.

*

Expoziția, ce s'a deschis la 9 Mai, în palatul Ateneului va ține până la 30 Iunie.

Pictorul Octav Băncilă ne pune spre vedere vre-o 12 pânze dintre cari 4 tablouri mari înfățișează răscoala din 1907. Mame despletite cu ochii întorși spre cer, la sânul gol și veșted, copiii, se sbat să sugă ceva din țitele secate. Alături de

ele leșurile bărbaților, cu dinții rânjiți, ochii înholbați, cu degetele sgârcite, din piept și coaste le țîșnește izvorul roșu al sângelui cald. Soldații în cămeși, cu chipiul pe ceafă, tăcuți, grăbiți de înfiorare, sapă șanțuri lungi, ca să astupe rușinea și durerea. Prin lanurile abia răsărite femei desperate aleargă ca nebune dela un mort la altul, vor să și mai vadă pentru cea din urmă dată pe moșul, tatăl, bărbatul, soțul și feciorul lor.

În alt tablou 14 țărani înconjurați de un cordon de soldați, ce stau gata cu puștile la tâmpale așteptând comanda: Executarea țaranilor...

Te înfioarează și te înduioșează până la lacrimi un moș, ce strânge spre piept capul zburlit al nepoțelului, iar cu dreapta îi trage cămașa de pe pieptul cărămiziu.

Dupăce ai ieșit, ai impresia că ai asistat la zguduitoria tragedie din 1907. Chiar în realitatea aceasta prea brutală le sta scăderea acestor pânze, ne încătușează, ne mișcă prea puternic și ne face să trăim în vremurile acelea de rușine pentru tot neamul românesc. Deși pânzele sunt interpretarea cea mai reală și credincioasă a simțământului plămădit și întrupat din această tragedie, totuși ele aduc foarte mult, cu poeziile inspirate din această dramă înfățișată, pe care vremea le va vântura și pleava se va pierde în sferile uitării, iar pentru posteritate va străluci ca un bob de grâu curat numai poezia dlui Goga »1907«. Pentru că numai dânsul a știut să ne zguduie simțirea, lăsându-ne în suflet un fior dulce, o scânteie de nădejde:

O țară știu, — acolo
Vor fi mai grele spicele la vară
Mai cu belșug va fi rodirea gliei
În țara unde-s lacrimi și osânde.

De-asemeni te înduioșează tabloul dlui Costin-Petrescu »Vizita M. S. Regelui la Plevna« (după 20 ani) și cum regele privește departe spre o cruce de piatră par'c'ar zice »Sculați-vă din mormântul vostru, voi cei căzuți pentru libertatea unui nenorocit popor asupra vreme de secole întregi, sculați-vă, căci iată a venit acela, care va condus la victorie, a venit să vă aducă prinosul omagiilor Sale pentru bravura și abnegația voastră (Mitrop. Gratz).»

Se știe mai de înainte, că România a luat hotărârea de-a ridica un monument comemorativ unirii principatelor române.

Nu socot de prisos a arăta cititorilor «Tribunei» felul cum mai mulți sculptori-artiști, au răstălmăcit actul de cea mai mare importanță în viitorul românimii: »unirea principatelor».

Iată acum numele celor, ce și-au pus spre vedere publică machetele pentru monumentul »Unirii«. Macheta d-lui *Oscar Späthe*: La umbra unei cruci câmpenești, doi țărani, un moldovean și un muntean, își dau mâna dreaptă, iar mâinile lor împreunate le acoper cu stânga. În ochi și în expresia feței se ghicește solemnitatea momentului și gravitatea jurământului ce o fac:

»Eu și-s frate tu-mi ești frate
În noi doi un suflet bate«.

În cele patru colțuri ale postamentului sunt cei mai însemnați bărbați ai țării, cari au luptat pentru Unire. Patru baso-reliefuri pe fețele soclului reprezentând scenele istorice ale Unirii: a) Casarea alegerilor din Moldova, b) Ședința dela 5 Ianuarie din Iași, c) Cea dela București din 24 Ianuarie, d) Intrarea triumfală a lui Cuza-Vodă în capitala principatelor Unite.

Proiectul de monument al dlui *Gh. D. Mirea*: Un înger, geniul Unirii, întinde lui Cuza-Vodă două drapele, unul al Moldovei și altul al Munteniei. Mai jos M. Cogălniceanu, C. Negri, V. Alexandri, V. Boerescu, C. Rosetti și N. Gulescu.

Tot cam așa sunt, — cu unele deosebiri — și machetele dlui D. Paciurea, A. Iliescu, I. Iordănescu, F. Stouk. *A. Maloiescu.*

Îți cade părul??? N'ai decât să folosești **spiritul pentru păr, Petrol** a lui **Kulka** care e cel mai sigur mijloc în contra căderii părului și a mătrefei. — După o folosință de 2—3 zile vom obține rezultate sigure. Prețul unei sticle cu o esplicare în limba română 2 cor,

Pistoni, petele galbene, sgrăbunțele și ori-ce necurățanle a feței se depărtează și curățește mai bine **Crema de lapte de crin** a lui **Kulka**. Prețul unei tegle 1 cor. **Săpun de crin** 1 cor. **Pudră de crin** în toate colorile 120 cor. Preparate cosmetice de prima calitate. Expediare zilnic cu poșta. — Se pot căpăta dela farmacia la „**Vulturul negru**” a lui **Kulka Emil** din **Timișoara-Cetate** Nr. telef. 645.

Din Străinătate.

Raporturi încordate între ambasadele germană și engleză din Petersburg. Raporturile dintre ambasada germană și engleză la Petersburg sunt foarte încordate din cauza următorului incident:

Într-o convorbire particulară, consilierul Byron dela ambasada engleză a criticat politica Germaniei, fapt care a ajuns la cunoștința ministrului plenipotențiar al Bavariei, contele Moy. Acesta la rândul lui a comunicat cazul ambasadorului german, care a reclamat la ministerul de externe din Berlin. În urma intervenției dela Berlin, consilierul Byron a fost rechemat dela postul său, însă numai spre a i se încredința un post foarte important pe lângă regele Eduard. Se dă chiar ca sigur că Byron se va întoarce în curând la Petersburg.

Revizuirea constituției turcești. Se anunță din Constantinopol: Camera a continuat a doua cetire a constituției revizuite. Discuțiunea a fost agitată în privința articolului subsecretarilor de stat. Mai mulți deputați vorbesc pro și contra instituirii de sub-secretari. Cu mare sgomot se face de două ori votarea principiului compatibilității calităților de deputat și de sub-secretar fără rezultat precis din cauza quorumului trebuincios.

Arestări de complotiști în Muntenegru. În mai multe localități din Muntenegru s'au operat arestări, cari par a fi în legătură cu un complot ursit împotriva principelui Nikita. Mare senzație a stârnit arestarea fostului comandant Vukinics, care propagase ideea să se procedeze cu principele Nikita după modelul tinerilor turci.

Impăratul Wilhelm II se pregătește de plecare spre a se întâlni cu Nicolae II. Se anunță din Berlin: Azi dimineață împăratul a plecat de aici, seara Yachtul Hohenzollern împreună cu o escadră imperială pornește spre a întâmpina pe țarul Rusiei în ziua de 4 i. c. După terminarea întrevederii suveranul german va veni direct la Hamburg.

Mare expoziție artistică franco-germană. În Octombrie se va deschide o mare expoziție artistică la Berlin, sub auspiciile unui comitet înființat pentru apropierea politică între Franța și Germania. Președintele Reichstagului, contele Stalberg, a comunicat comitetului în scris, că el pune cu plăcere la dispozițiune palatul Reichstagului.

Chestia Cretei. Se anunță din Atena: La Canea a sosit un transport de 5000 de arme sistem Manlicher, comandate de guvern pentru miliția cretană. În curând vor sosi și alte transporturi de arme.

O telegramă din Constantinopol spune: »Sabah« află că se asigură că Anglia a decis în mod definitiv de a nu și retrage trupele din insula Creta.

— Deputatul Ismail Hahki comentând în ziarul »Tanin« interpelarea privitoare la insula Creta zice că camera votând această interpelare a voit să probeze că dă un deplin sprijin guvernului. Ministrul de externe va aprecia aceasta și va declara de sigur că nu se va da înapoi în fața niciunei măsuri pentru a asigura suveranitatea împărăției.

Rugare publică.

Ce-i cu școlile românești din părțile Clujului?

Cătră domnii Augustin Cosma paroch și prot. on. în Feiurd și Valer Pop preot în Cluj-Mănăștur și casier al fondului cultului tract. D-voastră sunteți unii dintre preoții cei mai veterani ai

tractului gr.-cat. al Clujului în 2 parochii fruntașe, membrii ai forurilor protopopești, prin urmare bărbați consumați și conducători ai vieții naționale culturale și economice în tract. Cu toată încrederea vă rugăm deci să binevoiți a ne da în mod public răspuns conștiincios la următoarele întrebări ce le facem în interesul binelui obștesc:

1. Care-i cauza adevărată că în Feiurd unde este o școală pompoasă care poate fi podoabă și într'un oraș și unde sunt peste 160 elevi de școală în acest an numai 13 băieți și 6 fete s'au prezentat la examen la care a prezidat d. învățător din Măcișul ung. Parvu, care n'a putut afla cauza adevărată a nepăsării poporului cătră școala susținută cu mari jertfe cu doi învățători? În înțelesul acesta a răportat și oficiul protopopesc. Tot așa s'a întâmplat și în Feleac altă comună fruntasă lângă Cluj.

2. Este adevărat că socotelile fondului cultului din care se ajută câteva școli, de 7 ani nu sunt înaintate exactoratului archidiecezan din Blaj spre a fi revizuite și aprobate, și că protopopul tot de atâta vreme nu a administrat taxa de 15 cruceri dela fiecare cununie din tract, deși a încasat-o, conform statutelor fondului? Sumele acestea fac la an cel puțin 120 cor. Deci de 7 ani dau suma considerabilă de 1000 cor. cu interese cu tot. Așa unii învățători nu și pot primi ajutoarele votate, iar la fondul inalienabil nu se poate adauge nimic conform statutelor?

3. Preoții și învățătorii pentru ce nu-și plătesc taxele și cu ce motivează neîmplinirea acestei datorii culturale?

4. Este adevărat că senatul școl. prof. de ani de zile nu a ținut măcar o ședință pentru a lua la răspundere pe învățătorii și directorii școl. neglijenți, din care cauză în mai bine de jumătate din școlile din tract este învățământul popular sistat, iară unde se susține cu puțină excepțiune e aproape nul, ca și în fruntașele comune Feiurd și Feleac. De răspunsul D-voastră sincer și bărbătesc vor atârna pașii ce vrem să întreprindem pentru sanarea răului ce dănuiește în tractul nostru.

Mai mulți preoți din tract.

Memoriul medicilor români.

Textul memoriului. — Felicitări medicilor.

Dăm aci textul memoriului medicilor români, aprobat de comitetul medical, și care urma să fie trimis tuturor comitetelor naționale medicale din lume.

După cum se știe, acest memoriu a fost alcătuit și cetit la acea consfătuire de cătră d. prof. dr. Toma Ionescu, decanul facultății de medicină și președintele comitetului național medical.

Iată memoriul în chestiune:

»Medicii români, luând hotărârea de a nu participa la congresul internațional de medicină din Budapesta, se simt datori către colegii lor din celelalte țări, cari vor participa la acest congres, să explice motivele lor puternice cari i-au silit la această hotărâre.

»Medicii români știu tot așa de bine, ca și medicii de pretutindeni, că știința este internațională în sensul cel mai înalt al cuvântului, că ea creează o fraternitate deosebită între cei cari o slujesc și ajută astfel scopurile cele mai înalte ale păcii și buneii înțelegeri între dijeritele popoare.

»Dar toate congresele sunt firește însoțite de festivități, în cari congresiștii de pretutindeni sunt oaspeții țarei, unde se ține congresul. Medicilor români le-ar fi cu neputință să ia parte la festivitățile din Budapesta, în vreme ce zace în temnițele de stat din Regatul ungar o femeie, soția unui deputat, d-na Ana Vlad, pentru inculparea,

nemaipomenită în istoria lumii, de a fi spus înaintea unor copii de școală, români, într'o școală românească, că au dreptul și datoria să-și cultive limba lor maternă.

»Medicii români n'ar fi putut, fără ca să calce și peste conștiința lor de oameni civilizați și peste sentimentul lor de români, să ia parte la veselii atunci când inimele lor sunt cernite.

»Medicii români regretă adânc trista împrejurare care-i împedică astfel de a strânge mâna camarazilor lor de pretutindeni și le dă întâlnire la viitorul congres, ce se va ține aiurea decât în țara unde faptul femeilor cari vor ca să grăiască copiii în limba lor maternă, se consideră agitație contra statului.

(Memoriul de sigur a fost redactat înainte de se ști de grațierea d-nei Vlad. N. Red.)

În urma dispoziției luate de medicii din București de a nu lua parte nici unul la congresul medicilor ce se ține la Budapesta, președintele secției Craiova a Ligei Culturale, d. P. Chișu a dat următoarea telegramă dlui dr. Toma Ionescu, președintele comitetului național medical din București.

»Secțiunea Craiova a Ligei Culturale, mișcată de româneasca hotărâre a comitetului național medical de a nu participa, față de persecuțiile maghiarilor exercitate mai crud ca oricând asupra fraților noștri, la congresul internațional de medici din Budapesta, vă exprimă omagiile sale de admirație.

Societatea »Carpații« a românilor transilvăneni din București, întrunindu-se în adunare generală, a trimis dlui Dr. Toma Ionescu, savantul nostru profesor universitar, o telegramă de felicitare pentru hotărârea românească, luată de comitetul medical român de a nu participa la congresul medical din Budapesta, ca protestare contra suferințelor ce îndură românii de dincolo din partea guvernelor ungurești.

Dlui Dr. Toma Ionescu
profesor universitar

Loco.

Societatea »Carpații« viu mișcată de hotărârea românească luată de comitetul medical român de a nu participa la congresul medical ce se ține anul acesta la Budapesta, ca protestare contra atitudinii a guvernelor ungurești față de cele 4 milioane de români vă admiră și vă salută. Președinte: Ioan Teșu, secretar: Baboianu.

Liga Culturală, secția Bacău, a trimis d-lui Dr. Toma Ionescu, președintele grupului român de medici, următoarea adresă:

Domnule Președinte,

Știința medicală în sublima ei menire de a veni în ajutorul omenirii suferinde, dacă nu cunoaște hotare, nu poate trece peste suferințele unui popor, ce voește a trăi liber, mai ales astăzi când toate națiunile se găsesc în perioada lor de concentrare. Grupul medical român, al cărui președinte aveți onoarea de a fi, înțelegând pe deplin menirea acestei științe exclusiv umanitare, a respins ideea participării la congresul dela Budapesta, pentru motive cunoscute. Onoare lui! Gestul viril și energic al Domniei-voastre a dovedit că, un corp de savanți, cu reputațiune stabilită în lumea cultă, s'a înălțat la concepțiunea alinării suferințelor nu numai a individului dar și a unui popor întreg. Acesta e idealul civilizațiunii. Onoare lui! Secțiunea de Bacău a Ligei Culturale se simte obligată de a vă mărturisi că nu găsește cuvinte de admirațiune și recunoștință pentru demna și înălțătoarea Domniei-Voastre atitudine. În nemărginitul său entusiasm proclamă

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

«Ați bine meritat dela poporul și națiunea română. Primiți, vă rugăm, domnule doctor, asigurarea prea distinsei noastre considerațiuni.

Președ. Ligei Culturale, secț. Bacău.

(ss) P. Topliceanu.

«Voința Națională» scrie: De vreme ce d-na Vlad a fost grațiată — credem a ști că memoriul medicilor nu se va mai trimite la comitetele naționale medicale, — după cum era hotărât.

D. profesor dr. Toma Ionescu, prezidentul comitetului, cu care am avut azi o scurtă convorbire, ne-a declarat că va convoca comitetul, cât de curând, spre a vedea hotărârea care va trebui luată, în urma noii situațiuni create.

Un fiasco al politicii ungurești.

Politica ungurească merge din «succese» în «succese». Nici nu a trecut jumătatea anului și ea a și adus o recoltă întreagă de succese: criza politică, schimbarea în atitudine a coroanei, refuzarea concesiilor ungurești, chiar și a celor făgăduite de Coroană, frontul pe care-l primesc dela medicii români, care le va face o bună reclamă în străinătate, și altele. Cel mai nou «succes» unguresc e înprosperarea unui succes vechi: chestia croată. Banul Rauch, reprezentantul politicii și guvernului unguresc, a avut din nou parte de o serie de primiri și manifestații de simpatie în țara ce i-s'a dat spre oblăduire.

Sunt aproape doi ani de când camera croată n'a mai fost convocată. Faptul acesta ne amintește luptele ce s-au dat acum sunt doi ani între grupul croat din camera ungară și d. Kossuth pentru limba oficială a căilor ferate croate. O lege a decretat introducerea ei la acest mare serviciu public croat. Spre a înfrânge rezistența croaților în dieta croată ea nu a mai fost convocată de atunci și un regim absolutist s'a inaugurat dacă nu de drept dar de fapt în Croația.

Este ușor de găcit că el nu a avut darul de a stârni entuziasm pentru acel ce a adus noul sistem, banul, întâi Rakodczay pe urmă Rauch. Acesta din urmă a încercat anul trecut să facă un turneu prin Croația spre a oferi prilejul aderenților săi (adică funcționarilor și jandarmilor) de a-i face «manifestații de simpatie». Ne mai amintim cum a fost primit la Knin și în alte locuri unde abia și-a putut scăpa pielea de mulele simpatii cu cari croații nu-l mai slăbeau.

Anul acesta pe semne a căpătat iarăși nostalgia ouălor clocite și geamurilor sparte. A hotărât un nou turneu. Și și acum ca anul trecut a început prin a da telegrame mincinoase ziarelor din Pesta despre «succesele» ce are și despre «manifestațiile de simpatie» ce i-s'a făcut. Să le vedem:

În Brod (lângă Sava) populația se pregătise de câteva zile să-l «primască». Anul trecut el suspendase consiliul comunal și destituise pe primarul orașului căci nu voiau să se încovoie. Când automobilul banului intră în oraș, mulțimea de mii de oameni îl primi cu un șgomot infernal pe străzi. Insulțele cele mai triviale se profetau la adresa lui. După ele urmărea ouă clocite. Tre-o 800 de ouă de această natură lovira automobilul de pe care curgea în șiroaie o zăvălburie de un miros teribil.

Deputatul Matei Novosel, preot, se urcă pe soclul unei birji și ațâța lumea de-aici.

— *Piară banul! Piară Ungaria! Trăiască regatul croat!* Ierău cuvintele pe cari le striga și pe cari le repeta mulțimea în cor.

Poliția a făcut un mare număr de arestări, un procedeu care va contribui mult să «potolească» meza. Strada în care se află banul domiciliat este închisă cu un cordon de jandarmi spre a pri lumea să străbată la el. Un număr de 45

de persoane au fost arestate. Intre ele se află *toți advocații* din Brod, oameni ca Dr. Bișer, Dr. Povim apoi doi frați Perkovici cari fac parte din cei mai bogați oameni ai Croației. Poliția a făcut perchezitiile în locuința lor, scormonind și turburând toată rânduiala din casă.

Ceeace-i mai grav, e că deputatul Matei Novosel a fost de asemenea arestat. Este o călcare fățișă a imunității de deputat și va provoca de sigur mare turburare între naționaliștii croați.

Măine vom putea aduce continuarea de sigur tot așa de interesantă a manifestațiilor de «simpatie» pentru ban.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 16 Iunie n. 1909.

— **Vizita arhiducelui Austriei în România.** S'a stabilit în mod definitiv că A. S. I. arhiducele Franz-Ferdinand va sosi la Sinaia în ziua de 27 Iunie st. v. și va sta la castelul Peleş trei zile. S'a aranjat în castel un apartament special pentru înaltul oaspe. Cu ocazia acestei vizite se va da *Duminică 28 Iunie* o reprezentație cu piesele «Ingenua» și «Insul», de către amatori din înalta societate.

Luni 29 se va da un concert de către orchestra ministerului instrucțiunii, pusă sub conducerea maestrului G. Enescu.

În timpul celor trei zile A. S. I. arhiducele Franz-Ferdinand va fi condus să viziteze Sinaia și împrejurimile.

«Neues Wiener Tagblatt» primește următoarele știri din București: Dela un personaj, care în timpul mai recent a avut prilejul de a comunica cu cercurile dela curte, aflăm că părechea regală precum și prințul moștenitor și principesa așteaptă cu mult interes vizita arhiducelui Francisc Ferdinand. A fost dorința familiei regale ca arhiducele și soția sa să nu vie numai pentru o vizită scurtă în România, ci să petreacă acolo timp mai îndelungat și să guste atât șederea admirabilă la Peleş, cât și excursiunile în țară, ca să cunoască obiectele cele mai interesante. S'a întocmit un program bogat pentru șederea înaltei perechi, dar se vor executa numai punctele, cari vor conveni cu deosebire gustului oaspeților. Se crede că o vizită la București va complice înaltei perechi, apoi o revistă militară, o vânătoare, se va vizita Poiana Reginei pe care o vizitate și împăratul când a fost la Sinaia, poate și o vizită la fermele-model de pe domeniile Coroanei și altele. Prințul moștenitor și soția sa vor locui probabil în încăperile în cari a locuit împăratul. Regele și Regina se trudesă a le aranja într'un chip cât se poate de comod. De când este la Peleş, Regele Carol se află mult mai bine și se dedică cu obișnuitu-i devotament afacerilor statului.

— **Cum se manifestă cavalerismul unguresc.** Aflăm că, cu prilejul congresului de lăptărie ținut la Budapesta și anume în timpul unei excursiuni a congresiștilor pe lacul Balaton, grupul francez a fost într'atâta jignit încât toți participanții din acel grup, în frunte cu senatorul Viger, fost ministru de agricultură al Franței, s'au sculat ostentativ dela banchetul dat la Siófok, în momentul când să se începă toasturile. A doua zi fiind ședință plenară pentru închiderea congresului, toți francezii s'au abținut de a lua parte, părăsind imediat Budapesta.

Nu cunoaștem amănunte, dar fără îndoială congresiștii francezi vor fi avut grave motive de a se simți jigniți, când ei — cei mai iertători față cu asperitățile de manieră ale unui popor cu sufletul brutal, incult — au fost nevoiți să-și vâdească sentimentele contrariate prin a se abține dela o cooperare cu congresiștii unguri. Se introduce bine congresul medicilor.

— **În amintirea lui Ciprian Porumbescu.** La 25 Mai st. v. 1909 împlinindu-se 25 ani dela moartea compozitorului Ciprian Porumbescu, so-

cietatea filarmonică din Craiova a deschis o subscripție națională pentru adunarea unui fond spre a se publica operele în ediții populare. Comitetul roagă pe toți acei cari au primit liste de subscripție să le înapoieze societății filarmonice în cel mult 45 de zile, împreună cu sumele respective.

— **Examenele la școala de fete din Arad.** Examenele la școala românească de fete din Arad vor fi în zilele de Vineri 5/18 și Sâmbătă 6/19 Iunie, în fiecare zi între orele 8—12. *Duminică 7/20* între orele 4—6 p. m. va fi încheierea festivă a anului școlar. În timpul acestor trei zile expoziția lucrurilor de mână, de desen și de pictură va fi de asemenea deschisă spre vedere publică. Publicul din Arad va avea în cursul acestor zile prilejul de a se convinge *de visu*, atât la examene cât și la vizitarea expoziției, de frumoasele progrese pe cari le fac fetițele cari frecventează această școală și se va putea pătrunde de însemnătatea pe care o are o viitoare mare școală de fete cum o proiectează «Reuniunea femeilor» din Arad. De asemenea el se va putea îndemna ca să înscrie la anul cât mai multe fetițe la școala de fete, care merită sprijinul nostru al tuturor.

— **Congresul studențesc român.** *Duminică seara* s'a întrunit la sediul «Uniunea Studenților» comitetul organizator, compus din președinții tuturor societăților studențești, autorizate de senatul universitar, al congresului studenților români, ce se va ține la Iași la 15 August viitor și au votat programul acestui congres, program, care după consfătuirea cu comitetul studențesc din Iași, va fi format definitiv și va fi dat publicității. Iată punctele principale ale acestui program:

1. Conferințe asupra stării și activității studențești, precum și asupra situației culturale, economice și sociale a românilor de pretutindeni, cu mijloacele de îndreptare.

2. Discuții asupra propunerilor de îndreptare.

3. Rapoarte: a) asupra întemeierii unei societăți generale studențești; b) asupra unei reviste a studenților români; c) asupra unui cămin studențesc la București și Iași; d) burse pentru studenții de dincolo și cei de aci; e) asupra presei românești; f) o sărbătoare studențească; g) distinctiv studențesc, etc.

4. Memoriu asupra lucrărilor primului congres al tuturor românilor de pretutindeni.

— **Sărbătorirea unui literat.** Sâmbătă seara fruntașii partidului conservator carpist din Ploiești au dat un banchet în onoarea amicului lor d. I. A. Basarabescu, profesor de liceu, scriitorul fin și gingaș, cu ocazia alegerii sale ca membru corespondent al Academiei române. Banchetul a fost prezidat de d. Luca Elefterescu. D. Basarabescu a deschis seria toasturilor, închinând pentru d. Titu Maiorescu. Cei prezenți la acest banchet au ridicat numeroase toasturi pentru scriitorul sărbătorit.

— **Polul Sud e al Angliei.** Curajosul explorator al Polului Sud, sublocotenentul Shackleton, după cum se anunță din Londra, a sosit deja în Anglia. Nici unul dintre exploratorii Polului Sud nu a izbutit să pătrundă atât de departe spre regiunile acoperite de mister, ca Shackleton. El va ținea acum mai multe conferințe asupra experiențelor ce a făcut. A avut parte de grele peripeții și în deosebi e mișcătoare scena ce o povestește despre chipul cum a infipt în pământul descoperit de el flamura engleză. La 10 Ianuarie un viscol cumplit, troiene de zăpadă, un ger de peste patruzeci de

grade și lipsa de hrană, a sleit cu totul puterile expediției. Nu mai era chip de a pătrunde înainte și astfel expediția a fost nevoită să-și curme calea. Înainte de a se întoarce însă au întărit în pământ pe un loc ridicat o trestie de bambus și au țântuit pe ea flamura Angliei. Locul acesta se află la 88 de grade latitudine sudică. În numele regelui englez, Shackleton a ocupat pământul descoperit de el pe seama Angliei și a luat un instantaneu, înfățișând ridicătura împodobită cu flamura engleză. A săpat apoi o adâncitură la picioarele steagului, așezând în ea o scrisoare, în care al șaselea continent e declarat teritoriu englezesc. Cu ocaziunea unui prânz dat în onoarea lui, Shackleton a declarat că, în curând va interpreta o nouă expediție la Polul Sud.

— **Nou avocat român.** D. Dr. Augustin Mircea din Bogdan (comit. Sălajului) a trecut examenul de avocat în Budapesta cu succes.

— **Pentru școlile albanoromâne.** Se știe că comunele Belcamen și Negovan erau sediul antarfilor. Cu toate acestea, după acordarea constituției, școlile românești s'au redeschis. Albanzii naționaliști din aceste două comune exprimându-și dorința de a se instrui și ei în limba maternă, românii s'au grăbit să le puie la dispoziție localurile lor de școală. Cum însă, aceste localuri nu sunt suficiente și n'au nici mobilierul necesar, în urma dorinței exprimate de mai mulți frunțași din aceste comune, ziarul »Românul dela Pind« din București, s'a decis să deschidă o listă de subscripție pentru ca să se poată procura mobilierul școlii, precum și alte cheltuieli, de cari va avea nevoie comunitatea română de acolo. Până acuma s'au adunat aproape 1000 de Lei.

— **O carte germană despre armata română.** Baronul de Hammerstein Gesmold, maior de stat-major în corp XVI de armată din Germania, fost atașat militar la București, a dat publicității de curând la Berlin, un interesant studiu intitulat »Armata română, o creație a regelui Carol«. În această documentată lucrare, ofițerul german se ocupă de organizația armatei române, arătând progresele realizate dela 1866 încoace. Vorbește de asemenea de campania glorioasă din 1877 și spune că armata română e foarte bună, atât sub raportul instrucției militare cât și al nivelului moral.

— **Călugarirea unei actrițe.** Se anunță din Viena: Actrița Cornelia Koegel dela »Burgtheater«, a intrat într'un institut de călugărițe.

— **Vizita d-lui Seton Watson la Fălticeni.** Duminecă a sosit în orașul Fălticeni scriitorul englez Seton Watson; d-sa a fost întâmpinat la gara Dolhasca de d. G. G. Ghițescu, prefectul județului. După o ședere de două zile, în care timp a fost oaspete al d-lui și d. Săveanu secretarul general al ministerului de interne la ora 2 p. m. în patru automobile au plecat la Dorna Vatra prin punctul vamal Cornu-Luncei. În această excursiune d. Watson e însoțit de d-na și d. N. N. Săveanu, d-na și d. G. G. Ghițescu, d-na și d. Popovici Hațeg, d. Scarlat Orăscu șeful de cabinet al ministerului de interne, d-nii prefecti ai județelor Vaslui și Botoșani și d. inginer N. Stamate. Scotus Viator după ce a vizitat jud. Suceava, s'a dus să viziteze și jud. Neamț. Ieri a fost la schitul Durău, fiind însoțit de d-nii Săveanu, secretarul ministerului de interne, Mavrocordat, prefect de Botoșani și Ghițescu prefect de Suceava.

— **D. Dr. Aurel Ciupe — inventator.** Citim în »Drapelul« următoarele: Care nu ni-a fost mirarea cetind în foaia oficioasă cererea pentru patentarea unei invenții epocale a d-lui avocat Dr. Aurel Ciupe din Lugoj. Noi îl știam activ pe d. Ciupe pe terenul politicii noastre naționale, dar nici prin minte nu ne-a trăznit că dlui desface o activitate și pe terenul tehnic industrial. În N-rul 130 al ziarului »Az Ujság« cetim la invenții următoarele: Grigercsik Géza és Aurel Ciupe Lugos: Aparat pentru indicarea situației schimbului de șine. Care va să zică invențiune pentru linii ferate. Se vede că îndemnul care a dat impuls dlui Ciupe a fost pur umanitar, atingându-l dureros multe catastrofe de tren. Cetind șirele am cules informații de unde am putut, aflind că deja un conștiu cu un mare capital internațional voiește să fabrice invențiunea. S'au făcut demersurile de lipsă și pe lângă Kossuth ca ministru de comerț. Noroc să dea Dumnezeu și spor bun!

— **Cursurile de vară la Vălenii-de-Munte se vor începe în anul acesta la 1 Iulie vechiu.** Programul lor se va publica mai târziu. Inscriserile trebuie să se facă în cursul lunii Iunie, pentru ca să se poată lua măsurile de găzduire. Notăm că pentru ceice se vor anunța din vreme, condițiile de trai vor fi foarte ieftine, dela 30—35 lei lunar întreținerea completă. Inscriserile se fac la Administrația revistei »Neamul Românesc« în Vălenii-de-Munte, județul Prahova.

— **Cum a fost primit Husni Pașa de cătră fostul sultan.** »Wiener Tageblatt« publică un interview cu Husni pașa relativ la detronarea lui Abdul Hamid. Husni pașa este acela care fusese însărcinat să comunice fostului sultan știrea detronării sale. El povestește că Abdul Hamid l-a primit cu câte un revolver în fiecare mână și a refuzat la început să părăsească palatul Ildiz. Abdul Hamid s'a decis la aceasta numai după multe insistențe din partea lui Husni pașa și numai după ce acesta îi atrase atențiunea că viața lui e în pericol dacă mai rămâne.

— **Ciocnire între granicerii austriaci și cei sârbi.** »Daily Telegraph« din Londra află din Belgrad că un detașament de soldați austriaci, însărcinat cu serviciul de pază la frontieră, a trecut Drina la Padovinci și a susținut o luptă cu trupele sârbești. Soldații austriaci au prins un soldat sârb și au trecut cu el pe teritoriul bosniac. Cabinetul din Belgrad a trimis instrucțiuni ministrului plenipotențiar dela Viena, Simici, ca să intervină la ministerul de externe al Austriei pentru eliberarea soldatului sârb și pedepsirea soldaților austriaci.

Economie.

Ieftinirea traiului în București. În București s'a pus temelia unei noi locuințe, datorite inițiativei soc. »Principele Carol«, care luptă pentru ieftinirea traiului. Noua locuință se construiește în strada 13 Septembrie No. 72 și va aparține societății Marinescu Constantin. În interval de un an de existență al societății, această casă este a 7-a ce s'a construit.

Petrolifere. În cursul lunii Aprilie, rafineriile de petrol din România au fabricat 17,311.103 kgr. benzină, 23 mil. 260.658 kgr. petrol rafinat, 4,577.244 kgr. uleiuri și 49,223.271 kgr. reziduri. Parafina fabricată în aceeași lună a fost în cantitate de 156.307 kgr.

Târgul de bucate din Aradul-nou.

15 Iunie 1909.

S'au vândut azi:

grâu 400 mm.	15:40—
cucuruz 400 mm.	7:30—
secară	9:90—
ovăs	8:30—
orz	8:10—

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 15 Iunie 1909.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jumătate:

Griiu pe Mai 1909	27.54—27.56
Secară pe Oct.	21.34—21.36
Cucuruz pe Iulie	15.68—15.70
Cucuruz nou Mai	14.38—14.40
Ovăs pe Oct.	15.60—15.62
Rapiță pe Aug.	29.60—29.40

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Griiu nou	
De Tisa — — — — —	31 K. 35—33 K. 60 fil.
Din comitatul Albei — — —	31 » 10—33 » 50 »
De Pesta — — — — —	31 » 65—33 » 50 »
Bănățanesc — — — — —	31 » 50—33 » 80 »
Ardelenesc — — — — —	32 » 80—33 » 10 »
De Bacica — — — — —	31 » 60—32 » 20 »
Secară de calitate I. — — —	20 » 95—21 » 35 »
Secară de calitate mijlocie	20 » 85—11 » 15 »

Orzul de nutreț, calitatea I.	17 » 70—18 » 50 »
Orzul de calitate a II.	17 » —17 » 10 »
Ovăs de calitate I.	18 » 60—18 » 40 »
Ovăs de calitate a II.	18 » 05—17 » 65 »
Cucuruz — — — — —	15 » 80—16 » — »
Tărițe — — — — —	12 » 90—13 » 10 »

BIBLIOGRAFII.

A apărut din »Biblioteca pentru toți« numărul 460—461 »Precocii« roman de Destoievski. Traducere de N. Dașcovici. Prețul 60 bani.

A apărut: »Lucașfărul«, Nr. 12 cu următorul sumar: I. Agârbiceanu: Nica. I. Bura: Iji popor (poezie). Octavian Goga: Graiul apelor, La mal, De profunditas (poezie). X: Unui poet, diplomat și proprietar de vii (poezie). I. L. Caragiale. Florea Voevod. Maria Cunțan: Ioana d'Arc (poezie). Simian Bran: Unei Fete (poezie). Vasile Stoica: Catrene (poezie). C. Ardelean: Inginerul Baltă. E. Hodoș: Pagini străine: Ivan Turgheniev: Ceasul. Dări de seamă: D. Anghel: Fantazii (I. Duma). I. Slavici: Povești (E. Hodoș). Cronică: Recepțiunile dela Academia Română (T. C.). Vrășmășii literare. (II). (T. Codru). Mistral. † Eugen Voinescu. Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria. Școala Română. Reviste și ziare. Știri. — Poșta Redacției. Ilustrațiuni: Prințul Nicolae al României. I. I. Scherrer, Jeane d'Arc. Copil din Petroșeni. Port din Uioara. Interiorul unei case țărănești din Poiana Sibiului. Fanfara țaranilor din comuna Buduș (comit. Bistrița-Năsăud).

Au sosit și se află de vânzare la librăria »Tribuna« următoarele cărți:

Cântece din popor de P. Ciorogariu. Biblioteca Socec Nr. 42—44. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

Poezii alese de Gh. Crețeanu, Prețul 60 fil. + 10 fil. porto.

Verzi și uscate, Iodoform cu o prefață de Dr. Urechia. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Educația sexelor ediția II. de Dr. Ereclir Șerban. Prețul 1 cor. 50 fil. + 20 fil. porto.

No. 31 »Maieștrii Muzicanți« biografii de O. Pursch.

»Povestiri«, de H. C. Andersen, ilustrate de V. Pedersen, tradus de Ruxanda Vlahuța. Prețul 250 cor. plus 30 fil.

No. 30 »Căsătoria față de știință, igienă socială« de Dr. A. Ilescu Lespezi.

Nr. 407. Atacul morii și Inecul, trad., de, H. C. Lecca 30 fil. plus 5 fil.

Poșta Redacției.

A. Maiorescu, București. Cât mai stai acolo? Scrie-ne adresa d-tale. Cu dragoste.

Poșta administrației.

Ing. N. Șiclovian, Brăila. Anunțul trimis publicat de 5 ori costă 1250 cor.

Zaharie Moga, Rohani. Am primit 10 coroane, abonamentul până la 1 Aug. a. c.

Redactor responsabil Constantin Savu. »Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Se caută

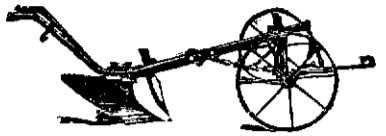
mai mulți **geometri tineri** pentru ridicări topografice și nivelmente, în delta Dunării. Doritorii au să dovedească prin certificat original, că au lucrat cel puțin **trei ani** la m. surarea catastrală ungară sau austriacă. Cei cari nu cunosc operațiunile cu instrumentul de nivel, vor fi introduși.

Plata lei 300 lunar și în afaceri oficiale cheltuieli de călătorie. Ofertele — scrise de ofertant în limba română — a se adresa inginerului **N. Șiclovian** la Administrația Pescărilor Statului din **Brăila**.

Fântâni. Pompe. Traverse.

Impletituri de sîrmă pentru garduri și sîrmă pentru acoperiș, sape, lopeți, coase și seceri. Puști și revolvere, alice și patroane.

Pluguri de fier, tăietoare și mașini de sfărmat cucuruz. Măji și cumpene.

JOH. TEDESCHI SÖHNE, Temesvár
Vorstadt Fabrik, Hauptgasse 17.

Telefon Nr. 71.

Órsos István

fabrică de cârnățării
Temesvár, Gyárvaros
Gyárudvar utca.

Recomandă specialitățile excelente de cârnățării, precum și de salamă cu prețurile cele mai ieftine de zi. La comanda mari se dă rabat. — Expediare cu poșta și cu trenul. Serviciu prompt și conștiințios.

Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

TH. SCHMIDT — mai nainte — väd. Fried. Klein

Sibiiu — Hermannstadt, Reisergasse 7.

recomandă noutățile sale de **parasoale și entoutcas** (pentru orice ocaziune) precum și magazinul bine asortat de **pioiere pt. doamne și domni** de calitate bună, plăcute, durabile și cu prețuri ieftine.
Stofa unșuroasă pentru cuverte de mătase și jumătate mătase pe sles executate prompt și neesceptionabil.
— Bastoane cu prețuri foarte ieftine. —

Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

Telefon 275.

Acei cari la zidirea de case folosesc renumitul și cunoscutul material

BACULA

- Bacula** este viitorul material de zidire.
- Bacula** este acomodată ca amestecătură atât cu ghips cât și cu var.
- Bacula** exclude total tencuiala »Rabitz« în-trebuințată la plaoane.
- Bacula** este acomodată pentru boltituri,
- Bacula** este cea mai bună în jurul grinzilor de fier și cruță vremea.
- Bacula** folosită pentru stâlpi nu are lipsă ee răzământori.
- Bacula** este cea mai bună pentru ziduri (în afară și înlăuntru) contra focului.
- Bacula** la folosirea cazurilor de mai sus este cel mai bun și mai ieftin ca toate materialele de foc cunoscute până acum.

Cu detalii și eventuale explicații servește bucuros singurul reprezentant al Baculei:

VAS és TÁRSA

Arad, Boros-Béni-tér 6.

Cu planuri și prospecte la dorință servim gratuit.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipoze spese de intabulare, convertez datorile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a Institutului pentru credit fonciar din Sibiiu pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

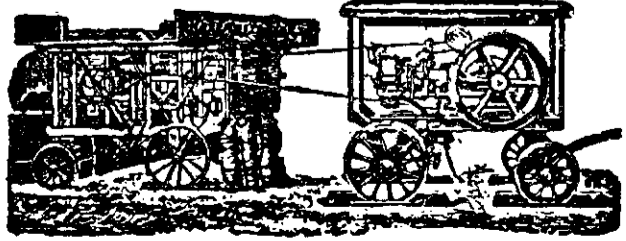
Primește pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Prima firmă de motoare sudungară.

Schmerek și Szabó

Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare mânate cu ulei brut, benzin și cu gaz de prima calitate, precum și ori-ce articlii tehnice, uleiuri instrumente și mașini. Primește instalație

de mori pentru măcinat. - Atelier de reparat propriu!

Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

Katzky Antal

atelier mehanic, magazin de mașini
de cusut, biciclete și gramfoane

Temesvár — Belváros
Jenőherczeg-u.

Magazin principal de
gramfoane originale, plăci
cu prețuri foarte ieftine.

Reparările se fac cu punctualitate și ieftin.

Telefon comit. 692.

Fritsch & Connert

atelier de ghete.

Mediaș — Medgyes.

Lucru de mână garantat.

Ghete de șevro pentru domni . . .	K 11'—
" " " " " " " " " " " " " " "	K 11'—
" " șevro pt dame cu bumbi . . .	K 10'50
" " " " " " " " " " " " " " "	K 9'50
Jumatași de șevro pentru dame . . .	K 8'—
Ghete tari de muncitori dela . . .	K 6'80
Ghete de copii dela	K 3'—

Material de I-a clasă.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre,
dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.

Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2'— 2'20 2'40 2'40 2'60 cor. — una se dă rabat. — Comanda se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase
Kaposvár, Fő-utca 22 T. „Koronagyémánt”

Intr'un pătrar de oră nu mai aveți dureri
de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini pentru stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac
— sunt neintrecuți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

Băile dela Geoagiul-inferior (Algyógy).

În comitatul Hunedoarei, înconjurată de păduri seculare, scutite de vânturi și praf, climă moderată, stațiune balneară și climatorică, cu nenumărate scăldări calde naturale (32-39°C), cu izvoară de apă vindecătoare de beut, ape minerale calde de conținut feruminoasă, acid carbonic și sulfuroase. — Solul e foarte acomodată pentru pregătirea de băi de nămol. Aceste băi sunt neintrecute mai ales: la slăbirea nervilor, nervositate, reumatism, la boalele de piele și os, prurum și pentru ajutarea absorbției asudărilor ferbinți, învechite, la boalele femeiești, — de splină, și beșică, de stomac, intestine, fiere, gălbănare, etc.

Deschiderea festivă la 20 Iunie a. c.

Sezonul s'a început, și durează până la 1 Sept.

Parc admirabil, umbros, odăi foarte salubre (1'20-4 cor. pe zi, restaurant de primul rang (pensiune 6 cor. pe zi), medic în permanentă, orchestră, sală de dans, loc pentru tenis, cuclărie acoperită, ziare cotidiene, etc. stau la dispoziția publicului, la începutul sezonului și la sfârșit reducere de 50% din prețul odăilor. PROSPECT detaliat trimite gratuit

Administrația băilor în Geoagiul-inferior.

Cel dintâlu atelier de pietri monumentale aranjat
cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente și pietri de cimitir —
Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszében, Déva și Bánpatok.

S'a deschis în strada Hunyady

sursă ieftină de cumpărat

unde se capătă: materii pentru haine băr-bătești și femeiești, pânze, șifoane, zefire engleze etc. cu prețuri foarte ieftine.

Orele de prăvălie: dim. dela 8—12, d. a. dela 2—7.

MAUTNER M.